

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2026ko urria - 275 zkia.

ETXIA

Mutrikuko Gaztetxia
25 URTE, EZTO MUGAIK!

90 URTE ONDOREN • ESNATU, EUSKARAREN ALDE
BERTAN, MUTRIKUARRENTZAT ZABALIK • LARRA 2026
ESKABETXEA MUTRIKUN

EGIN ZAITEZ BAZKIDE

MUTRIKUKO KIROLDEGIA

SAIO GIDATUAK

Spinning · BodyPump · BodyBalance
BodyStep · BodyPump / Core · GRIT
Cross Training · Entrenamendu funtzionala
Zumba · Pancafit

INSTALAZIOAK

Fitness gela berria
Kantxa · Rokodromoa
Tenis pista · Sauna

INFORMAZIOA ETA IZEN-EMATEA

943 60 31 75

mutrikukokiroldesia@gmail.com

[instagram.com/mutrikukoudalkiroldesia](https://www.instagram.com/mutrikukoudalkiroldesia)

Hirigibel kalea

www.mutriku.eus

[facebook.com/mutrikukokiroldesia](https://www.facebook.com/mutrikukokiroldesia)

Mutrikuko Udala

Osasuna

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarteak	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Elortza Elortza (Eibar)	943 20 61 00

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua.....	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

JOSEBA taxia	688 68 10 13
Lurraldebus	900 30 03 40
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

EMAKUMEEN KONTRAKO

INDARKERIAREN AURREKO TEL..... 900 840 111

PENTSAMENDU KRITIKOA

Duela pare bat hilabete, udaran, lagun min batekin hizketan ari nintzela, pentsamendu kritikoaren gaia atera zen. Bera ere irakaslea da, eta, berez alor ezberdinetakoak garen arren, filosofiarekiko zaletasuna du, eta sarri hitz egiten dugu gai filosofikoez. Egun hartan, bere ikasleekin pentsamendu kritiko lantzeko asmoa zeukala komentatu zidan, eta ea nik zer gomendatzen nion. Nik Hannah Arendt buruz hitz egin nion, familia judutarrekoa eta XX. mendeko pentsalari alemaniar ospetsua, baita Adolf Eichmannen kasuaz ere.

Ez dakienarentzat, Adolf Eichmann SSko goi-kargudun nazia izan zen. Bere eginkizun nagusia juduen deportazioak antolatzea zen: trenak koordinatu eta milioika pertsona nazien kontzentrazio eta sarraski-esparruetara bidaltzeko logistika kudeatzen zuen, "heriotzaren trenak" izenez ezagutzen ditugunak. Gerra ostean Argentinara ihes egin zuen, baina 1960an Mossadak harrapatu eta Jerusalemera eramane zuen. 1961ean epaitu eta heriotza-zigorra ezarri zioten. The New Yorker aldizkariak Hannah Arendt bidali zuen Jerusalemera, epaiketaren berri ematera, Eichmannen "maltzurutasunaz" idaztera edo.

Bere harridurarako, Arendtek Eichmannengan ez zuen munstro bat ikusi, baizik eta gizon arrunt bat, Mutrikun "makala", pentsamendu kritikorik gabe bere lana egin eta "goikoen" aginduak betetzera mugatzen zena. Haren ardurapean zeuden trenak milioika judu heriotzera eramaten zituzten, baina Eichmannek ez zuen bere ekintzen erantzukizun moralik ikusten: bere hitzetan, berak "bere lana besterik ez zuen egiten". Horri deitu zion Arendtek "gaizkiaren banalitatea": pentsatzeari eta norberaren ekintzak kritikoki epaitzeari uzten diogunean, gizakia izugarritzko gaizkiaren tresna bihurtu daiteke, bere burua errugabetzat hartuz.

Zoritarrez, gaitz mota hau ez da iraganeko kontua; gaur egun ere oso presente dugu gure inguruan. Izan ere, badago alokairua ordaindu ezin duen adineko bat etxetik kaleratzea, gaztetxe bat desalojatzeko, jendea jipoitu edo torturatzea, familiak hipotekekin itotzea, oinarritzko beharrekin espekulatzea, pertsonen esplotazioan oinarritutako produktuak kontsumitzea, gerrarako armak edo haien osagarriak fabrikatzea edo trenak eraiki eta kolono sionistei saltzea besterik gabe "lana" dela uste duenik. Pertsona horiek ez dute bereizten lanpostu batek duen eginkizunaren eta eginkizun horren bidez eragiten duten ekintzaren erantzukizunaren artean; kargu edo estatus batek ez luke, ordea, erantzukizun moraletik salbuetsi behar inor, gaizkia beti da gaizkia, kontzienteki egina izan ala ez. Eta hortatik, inor ez gaude erabat salbu.

Eichmann joan zen, gu hemen gaude, denok bagoi ezberdinetan baina tren berean goaz. Pentsamendu kritikoaren geltokian geldialditxoak egingo ditugu noizbehinka ala aurrera egingo dugu besterik gabe? Pentsamendu kritikorik ezean, mundua aCAFo!

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkartea
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkariak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

NEGUKO ORDUTEGIA

ASTELEHENETIK OSTIRALERA

... MUTRIKUTIK

DB03 DONOSTIAra

06:45(Unibertsitatetik); 10:20; 13:20; 18:20

DB04 MALLABIAra

07:15, orduro, 20:15; 21:25; 22:15; 22:45 (Ostr. 23:25; 01:15)

DB05 ZUMAIara

06:20; 09:25; 11:25; 13:25; 16:25; 18:25

DB06 SORALUZEra

08:45; 10:45; 12:45; 14:45; 17:45; 19:45; 21:45

... MUTRIKURA

DB03 DONOSTIAtik

08:00; 11:00 14:30 (Unibertsitatetik); 18:00; 20:30

DB04 (MALLABIA) EIBARTik irteteko ordua

06:10; 07:05; orduro; 21:05; 22:15 (lanegun ostr.); 0:00 (ostr.)

DB05 ZUMAIAtik

08:10; 10:10; 12:10; 17:10

DB06 SORALUZetik

07:40; 09:40; 11:40; 13:40; 16:40; 18:40; 20:40

LARUNBAT, IGANDE ETA JAI EGUNAK

... MUTRIKUTIK

DB03 DONOSTIAra

08:30; 13:00; 17:30; 19:30

DB04 MALLABIAra

07:15, orduro, 20:15; 21:25; 22:15 (Lar.: 23:25, 23:55; 01:55; 03:55; 05:55)

DB05 ZUMAIara

08:25 (Lr.); 10:25; 12:25; 14:25; 16:25; 18:25; 20:25

DB06 SORALUZEra

09:45 (Lr.); 11:45; 13:45; 17:45; 19:45; 21:45

... MUTRIKURA

DB03 DONOSTIAtik

10:30; 14:30 17:00; 20:30 (Ig.); 21:00 (Lr.)

DB04 (MALLABIA) EIBARTik irteteko ordua

07:00; orduro; 22:00; 22:15 (Ig.)

DB05 ZUMAIAtik

09:10 (Lr.); 11:10; 13:10; 15:10; 17:10; 19:10; 22:10 (Lr.)

DB06 SORALUZetik

08:40 (Lr.); 10:40; 12:40; 16:40; 18:40; 20:40

	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
BILBOTIK		7:00	20:00
Eibar	6:14	7:14	21:14
Elgoibar	6:24	7:24	21:24
Mendaro	6:33	7:33	21:33
DEBA	6:44	7:44	21:44
Zumaia	7:00	8:00	22:00
Zarautz	7:08	8:08	22:08
Orio	7:15	8:15	22:15
Errekalde	7:29	8:29	22:29
Donostia	7:38	8:38	22:38

	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
DonostiaTIK	5:50	7:50	20:50
Errekalde	5:59	7:59	20:59
Orio	6:14	8:14	21:14
Zarautz	6:20	8:20	21:20
Zumaia	6:29	8:29	21:29
DEBA	6:43	8:43	21:43
Mendaro	6:52	8:52	21:52
Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Eibar	7:11	9:11	22:11
Bilbo	8:20	10:20	23:20

ONDARROA - BILBO		
astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25		
A3915 Durangotik	6:10	20:10
Ondarroatik Bilbora zuzenean : 6:30; 7:30		
jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40
A3915 Durangotik	7:10	20:10

BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena
A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	7:40	21:40
jai egunak		
A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	8:40	21:40

643 SINADURA. MILA ESKER!

Iraileko Kalaputxin aurreratu genizuen moduan, sinadura bilketa egin dugu "Entzusko atajua" zabalatzeko eskatuz. Alde batetik, online sinatzeko aukera jarri genuen eta, bestetik, Galbaixo egunean paperean sinatzekoa. Aipatzekoa da Galbaixo egunean jaso genuen sinadura kopurua: 10:30etik 12:30 bitartean 559 sinadura. Ondoren ere etorri zaigu jendea galdezka ea beste egunen batean egongo den paperean sinatzeko aukerarik baina, oraingoz, ez dugu beharrezko ikusten.

Gure helburua herritarrek ekimen honen inguruan duten interesa neurtzea izan da, ondoren udalbatzan aurkeztu eta ekimenak aurrera jarrai dezan. 643 sinaduretatik 591 Mutrikun erroladatutako herritarrenak dira, eta 52 kanpoan erroladatutakoek (gehienak kanpoan bizi diren mutrikuarrek).

Ekimenak jasotako babesak garbi erakusten du "Entzusko atajua" herriaren intereseko bidea dela, eta udalak hala izendatzea eskatzen dugu. Sinadura bilketan egon zen kide batek zioen moduan, "konturatu naiz Entzusko atajua oso maitea dugula mutrikuarrok".

Beraz, "zaindu maite duzun hori" leloari jarraiki, sinadura horiek hurrengo udalbatzan aurkeztu eta aurrera jarraituko dugu herri ekimenarekin.

Beste behin ere, garbi adierazi nahi dugu gure helburua ez dela inoren kontra egitea, herritarren interesen alde baizik.

Amaitzeko, eskerrik asko ekimenari emandako babesagatik. Jarraituko dugu hurrengo pausoen berri ematen.

Zorbideak zabalik herri ekimena

25 URTE BETETA, KALAPUTXI PAUSATU

Kalaputxi herri-aldizkarixaren historiaren lekuko izan zara zeu ere, irakurle, aldizkaria esku artean izan duzunean, eta, hori dela eta, hitz hauen bitartez zuregana gatz Kalaputxiko lan-taldeak hartu dugun erabakiaren berri emateko.

Dagoeneko 25 urte bete dira urri honetan Mutrikuko herri aldizkariaren proiektua gauzatu zenetik, lehenengo Kalaputxi argitaratu zenetik. Orduan, mutrikuarrei euskaraz irakurtzeko modua eta erraztasuna eman nahi izan genien, eta, harrez gero, horretan jardun dugu, hileroko hutsik egin gabe, gure denboratik eta gure ahalmenetik ipinita.

Mutrikuarren eskuetatik 275 Kalaputxi igaro dira, beste bi ere igaroko dira, baina 2027ko urtariletik aurrera Kalaputxi takatu egingo da, eta eten egingo du bere hegaldia. Pertsona asko, gai ugari, zorion-agur mordo bat eta argazki zahar anitz sartu dugu gure herriko sukalde guztietara, guztiak gure herriedeek euskaraz irakur dezaten aitzakian. Ez gara izan kazetariak, ez gara izan profesionalak, baina gure euskaltzalasunetik geure gaitasun mugatu osoa erabili dugu ahalik eta aldizkari txukunena eskaini nahian. Ez dakigu lortu dugun, baina gustura geratu gara egindako lanarekin. "Egiten duenari, dakien bestean egiten badu, zer gehiago eskatuko diogu, ba?" esaten zuten gure zaharrek.

Gauzak asko aldatu dira bi hamarkada eta erdian, mende laurdenean. Dagoeneko, herritarren ohiturak beste batzuk izango dira, interesak ere bai... Aurrerantzean, euskarazko irakurkizuntzat eta herriko pertsonaien eta gaien lanketarako bete dugun espazioa hutsik geratuko da. Gu prest agertuko gara gure esperientzia nahi dutenen eskura jartzeko, bidea hasten eta egiten laguntzeko, bigarren lerrotik, ekimena abiatzen dutenen esanetara.

Ta zuri, irakurle, eskerrik asko egin dugun bidean lagun izateagatik. Historia polita bizi izan dugu gure herriari ekarpena eginda. Etorkizunean herritar guztiok oroitu dugu gure herrian Kalaputxi bat ibili zela hogeita bost urtean hegan hileroko gure etxeko buzoian pausatuta. Eskerrik asko Kalaputxi egiten lagundu duzun guztioi, eta etxean Kalaputxiren irakurketari esker euskaraz irakurtzeko ohitura izan duzuenoi!

KALAPUTXIKO LAN-TALDEA

Ramonita Osa Agirrebengoa
«Beltxior»

Seme-alabek beren esker ona azaldu nahi diete amaren hiletara joan zinetenei eta doluminak eman diguzuen guztiei.

Baita ere Eguneko Zentroko langileei amak jasotako zaintzagatik eta maitasunagatik

90 urte ondoren

1936ko uztailaren 18an Francoren estatu kolpeak hankaz gora jarri zuen Espainiako estatua eta herri guztietara iritsi zen bere eragina, baita Mutrikura ere.

LEKUKOTASUNAK

1936ko uztailaren 18an Francoren estatu kolpeak hankaz gora jarri zuen Espainiako estatua eta herri guztietara iritsi zen bere eragina. Mutriku uztailaren 19an elkartu zen udalbatza eta Madalen festak bertan behera utzi zituen. Garai hartan Mutrikuko udalean EAJ zen alderdi nagusia, bigarren lekuan Karlistak zeuden eta hirugarren, Errepublikarrak. Gerra lehertu zenean, alderdi bakoitzak bere aldekoak bildu zituen gerrarako prestatzeko. Agustin Alkortak kontatuta jakin dugu bere aitari gertatutakoa: "Aitxa, Domingo Alkorta, aitxonarekin soroa goldatzen ari zala, bertora hurbildu ziran bi gizon bota haundixak jantzitxa. Aitxa, zauan lekutik hartu eta gerrara eraman zeuen. Aitxonak ganaduak goldetik askatu eta negarrez etxerako bidiari ekin zion". Rosario Arrizabalagak bere anaiaren kasua kontatzen du: "nere anaixa gazte-gazte jun zan. Orduan toki segurua nahi zan soldadutzarako eta gure aitxa zanak ez zoan pentsatzen Baleares gerraontzixa baiño toki seguruagorik zauanik eta hara juan zan". Rosario Arrizabalaga Esnaola (2006)

Francoren tropak herriak menperatuz zihoazen heinean, herrietan ihesi zetozen herritarren mugimendua bizi zuten. "Gure etxera Azkoitxiko lehengusuak etorri ziran" dio Pepita Larrañagak, eta Itziar Andonegik esanda jakin genuen euren etxean Donostiako jueza egon zela bere familiarekin.

Bien bitartean, agintean zeudenek etsaiak atxilotu eta kartzelara eramaten zituzten. "Erdiko kalia zuan kartzelan karlista usaineko gizon mordua sartu zeuen. Gure aitxa karlistia zan eta kartzelara sartu zeuen. Herriko errepublikanoak zaintzen zeuen kartzelia, eta etxetik eramaten gendun jatekua eta lotarako koltxoia" Rosario Arrizabalaga (2006)

Abuztuaren 10ean, CNT-FAiko milizianoak etorri ziren Donostiatik Debara ikerketa eta miaketa batzuk egiteko aginduarekin. Itziarren parrokoa atxilotu zuten, Jose Maria Alcibar (Mutriku, 1890), eta Donostiara bidean, Orio inguruan, hil zuten. Irailaren 5ean, Eibarren zegoen apaiza, Eulogio Ulacia (Mutriku, 1885) hil zuten Donostian. Hau guztia ikusita, errepublikaren aldekoie kezka sortu zitzairen eta, kartzelan preso zeuden gizonak atera, barkuan sartu eta Donostiara bidali zituzten. Ordurako Donostia Frankoren tropen mende zegoen.

Irailaren erditik aurrera Laranga bailara, Kalbario eta Arno inguruetan zebiltzan errepublikaren aldekoak babes guneak prestatzen. Irailaren 21ean iritsi ziren CNTko soldaduak Mutrikuko herrira oinez Iriagirreko bidetik. Komentuan sartzeko ahalegina egin zuten, baina herritarrek eta Loiola batailoiko gudariak aurre egin zieten eta Beheko Plazan eta Zabielen jarri zuten intendentzia.

"Milizianoak Entzusen behera etorri zian tankiakin eta kotxe blindatuakin-eta. Haundixak zian. Guretzat elefantia baiño haundixauak. Gabaz etorri zian, dra, dra, dra, dra,... Dana illun zauan, euren kotxien fokuak bakarrik ikusten zian. Eta jendia zauan Plaza Txiki aldian. Danak ihes egin nahi. Nik ez dakitx nora jungo zian. Gabaz etorri zian eta gu etxera jun giñan, eta gero, ez dakitx zer gertatu zan" Itziar Andonegi (2006)

Irailaren 27an goizean joan ziren oinez San Nikolas aldera milizianoak. Asko, tropan formatuta. Gizonak eta emakumeak.

Irailaren 27an bertan arratsaldeko zazpiak aldera iritsi ziren Frankoren aldeko tropak Iriagirre aldetik, oinez, banderak aurrean zituztela, fusilak eskuetan etxetara tiro eginez. Balkoitik euren aldeko oihuak "Viva España" botatzen zituztenei eta ixilik leihoan zeudenei agindua emanaz: ¡Todos a la plaza! Entzusetik behera jaitsi ziren kamioiak eta tankeak eta Goiko plazan batu ziren guztiak.

"Nere ikusmiña bildurra baiño haundixaua zan eta, bestiak etxera juan zianian, Goiko plazara jun nitzan. Hango festa, argirik ez zauan ba, alde egin aurretik gorrixak moztu egin zeuen eta. Hango Viva eta hango jolgorixua! Gero Te Deuma kantatu bihar zala: herritxarrak eta apaizak kantauro zeuen, bihartu egingo zitxuen eta. ¡Que remedio! Ni etxera abiatu nitzan eta tropak zatozen Barrenkaletik. Orain Aparra denda dauan hortan, pasadan, ofizial bat gelditxu eta esan zian Viva España, ni ixilik; berriz ere Viva España, ni ixilik eta hirugarrenian Viva España eta nik suabe-suabe Viva. Esan egin bihar. Orduan beste edozer esan balie ere, berdin. Neu ez nitzan hasarre etxeko portalian sartu nitzanian" Itziar Andonegi (2006)

Astebeteen festan ibili ziren Mutriku hartu zuten tropak eta haien aldeko herritarrak. Gero, bakoitza bere lekura bueltatu zen. Zabielen zeukaten intendentzia, mando eta kamioiak-eta. Jatekoa hantxe egin eta frontera eramaten zuten mando gainean.

"Gu udazkenian hasitxa baserriz baserri ibltzen giñan artua zuritxu eta maluta apartatzen. Ni Koostei baserrixan nauan eta Pedro Koosteikua kanpotik etorri zanian esan zoan: abaria hil deue. Abaria Elordin edo egoten zan baiña ez zan Mutrikukua. Nik, bai, ikusi nitxun frentiak. Udazkenian hasi eta udaberri alderarte egon zian Santa Kutz alde horretan, baitxa Ondarruako kanpo aldeko partian ere, reketiak". Manuel Goenaga (2006)

1936ko irailaren 29an osatu zen Udalbatza berria. Lehenengo erabakian, ordura arte udaleko langile izandako guztiak bere kargutik kanpo utzi zituzten, eta 48 orduko epea jarri zen lanposturako eskaera berriz egiteko. Medikuari, botikarioari, solfeoko maisuari, albaitariari eta udaltzain buruari, ordea, lanpostua onartu egin zieten. Eta langile berriak izendatu zituzten, agintarien ideologiarekin bat zetozenak.

Alday
HORTZ KLINIKA

618 09 18 52 / 943 60 39 53
San Agustin 5, behea MUTRIKU

www.aldayhortzklina.com

Erdiko kale 29 - 20830 Mutriku - Tel.: 943604594

Orduraz geroztik, bi mailatako herritarrak zeuden: gerra irabazi zutenak eta gerra galdu zutenak. Galtzaileei etxeak kendu zituzten, soldaduak etxean lo egiteko hartzera behartzen zituzten, Frankoren tropek herri bat menderatzen zutenean, hori ospatzeko, kalera irtetera behartzen zituzten. 43 familia herritik bidali egin zituzten frentera, beren senarrak edo gurasoak errepublikaren alde borrokatu zutelako, etxeetatik altzariak, arropak, irriak, oinetakoak... eraman zituzten.

Frankoren aldekoak ez zirenak kartzelara sartu zituzten, Erdiko kalean, aurretik karlistak egondako leku berean. 1936ko urriaren 22an Alejandro Arrizabalaga Arrieta "Sanjuantxiki" fusilatu egin zuten kanposantu ondoan.

<http://www.gipuzkoa1936.com/recortes/1023g.jpg> helbidean jasota dago. 1936ko urriaren 23an Mutrikuko kronika azaltzen da. Alejandro Arrizabalaga Arrietari buruz hitzik ere ez.

SANJUAN TXIKI FUSILATU ZUTENEOKA

1936ko urriaren 22an fusilatu zuten indar frankistek Alejandro Arrizabalaga Arrieta, Mutrikun. Kanposantu ondoko sagastira eraman, enterratzeko zuloa berari eragin, hormaren kontra fusilatu eta enterratu egin zuten. Kartzelatik kanposanturainoko bidean, soldaduek ihes egiteko esaten omen zioten eta berak: "nik zerreitxio egin bihar det ihes? Nik ez det ize egin eta". 53 urte zituen. Emaztea alargun eta 5 seme-alaba umezurtz gelditu ziren.

"Goizeko zazpiretan etorri zan Don Telesforo ama bikaixuanera juteko esatera. Juan zan ama bikaixuanera eta hark eman zion aitxak utzitxako mandatu. Berak ez zoan testamenturik eta ize egin, eta horregaitxik esan zion bikaixuak, ba, etxeko terrenuak eta ondasunak ondo arreglatzeko, dana aitxaren izenian zauan eta. Denbora asko pasatu zoan amak bikaixuanian. Gero, ama etxera etorri zan eta kontatu zigun zer pasatu zan. Negar batian egon giñan danok".

Hurrengo egunean edo, Zipriana Lete eta Paulina Flores joan omen ziren Don Jaime Arriola medikuarekin Alejandro enterratu zuten lekura eta atera egin zuten. Mai Doloren esanetan «Xestero» omen zen orduan enterradore eta hark lagunduta aterako zutela aipatzen du. "Garbitxu eta guapo-guapo, frantziskano jantzitxa kajan sartu eta enterratu zeuen berriz. Orainguan, kanposantu barruan".

Herritar baten salaketa tarteko atxilotu zuten Alejandro Arrizabalaga. "Goizeko hamaika terdietan etorri zian, bi guardia zibil eta herriko bat bidia erakusten. Aldabia jo zeuen. Begiratu gendun eta galdetu giñun ia zer bihar zeuen. Ia Alejandro nun zauan. Gaztaiña sasoia zan eta gaztaiña batzen ari zan etxe atzian Luis Olabekin. Eta halaxe, jun zian eta bueltan etxera ez zeuen ekarri". Debako koartelera eraman zuten galdeketa egitera eta handik Erdiko kalean «Xestero»n abarketariarenean zegoen kartzelara eraman zuten. Une hartan, Errebiro aguazila eta Eusebio Agirrezabalaga ere atxilotuta zeuden kartzelan.

Lehenengo, koltxoia eraman zuten kartzelara eta Teodora eta Antoni alabek eramaten zioten afaria eta jatekoa kartzelara. Hirugarren egunean, inkomunikatuta zegoela esan zieten. Alabek ez zekiten zer zen inkomunikatuta egotea. "Hori abixua da. Bixar hil ein bihar deuela".

Alejandro Arrizabalaga Arrieta «Sanjuan txiki»

"Orduan gure ama Mutrikun zeozer egin zeikien etxietara jun zan. Hiru edo lau etxetara juan zan laguntza billa, eta etxe batian esan zixuen berandu zala. Ordurako dana eginda zauala eta ezin zeikela ize egin. Mutrikura ekarri baiño lehenuo Deban dana eginda zauala eta gure aitxa hil egin bihar zeuela".

- "Zela leike baiña?" galdetu zien Juana Mugerzak, Alejandroren emazteak.

- "Guk, orain, Juana, ezin ize egin, dana eginda do eta"- erantzun zioten.

Handik debora batera deitu egin zioten Juana Muguerzari Udaletxera joateko. Juana joan zen udaletxera eta alkateak esan zion:

- Zuk, Juana, bixar edo etzi deskonduta daukazu zure umiantzako.

- Zerena?

- Ba gizona hil dizuelako. Zuk esan bihar dezu pulmonixakin hil dala.

- Nik, deskonduta dakatela?! Nik honria dakat! Nik ez dakat zertan esan nere gizona ez zenduela hil. Zuek hil zenduen eta. Zoro-zoro lenengo harrapatu dezuena hil dezue ta!"

"Gure aitxarena, dana beruan ein zeuen. Ez zeuen denborarik euki gauzak pentsauta eitzeko. Dana zoro-zoro ein zeuen. Lenengua zan ba, eta itxu-itxuan hil ein zeuen"

Oharra: artikuluan jasotako adierazpen guztiak 2006. urtean Mai Dolo Arrizabalaga Mugertzari jasotakoak dira, Alejandro Arrizabalaga Arrietaren alabari.

Arantza Ugarte Lopetegi «Oikia»
Saturraran Memoria Historikoa Elkarte

MUTRIKUKO ENERGIA KOMUNITATEA

Camping

Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

eguneko menua
daukagu

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

ERRIGORA: EUSKARARI PUZKA

Auzolanean euskara «Sustraitik Espaziora!»

Hizkuntzak lur baten beharra du, eta lurriari hizkuntzak ematen dio izaera. Bertan sustraitzeko lanetan ari diren euskalgintzako eragileen lanari esker hartzen du lurra euskarak Nafarroa erdi eta hegoaldean, behin bertan errotuta indarrez aineratu eta loratu dadin. Sustraitu daiteke euskaraz ikasten duen haur bakoitzarengan, euskaltegia izena eman duen heldu horiengana, kaleak euskaratu dituen herrian, lanean, kirol taldeetan, ekoiztetxeetako fakturretan... Ager eremuko herritarren egunerokoan, finean.

Zailtasunez betetako testuinguruan, bizirautetik harago, ametsetan behar gaitu euskarak. Inoiz imaginatu ez ditugun dimentsio eta lekuetara eramateaz ari gara. Munduko beste edozein hizkuntza iritsi daitekeen tokietaraino, ongi sustraituta bai, baina hortik espazioraino eramateko perspektiban. Izar iheskor bakoitzaren aurrean desira bat eskatzeko prest, ausart behar gaitu euskarak.

Zergatik ez amestu Tuteran ogia euskaraz eskatzearekin? Edozein eskolatan euskaraz matrikulatzeko eskubidea izatearekin? Kaleetako kartel guztiak elebiz irakurri ahal izatearekin? Auzokidea euskaraz agurtu eta aurpegi arraroak ez jartzearekin? Zure izena Maddi, Xabier edo Naiara izatea herrikoentzat arrotza ez izatearekin?

Herriz herri eta auzoz auzo Ager eremuko euskalgintzari jauziak ematen lagunduko dion kanpaina da Euskarari Puzka. Bertara elkartasun eta indarra bidaltzeko bide bikaina. Gaurdanik hasi gaitezke eta behar dugu pizkunde horren lehen txinpartak pizten. Zer diozu? Bazatuz?

Ibaialde Ikastola laguntzeko EGUTEGIA

Nafarroako Goi-Erriberan euskara erein eta loratzeko helburuz, hamarkadetan zehar lan ederra egin du Lodosako Ibaialde Ikastolak. Hezkuntza sailaren erabakiak medio, Ikastolaren bideragarritasuna are gehiago zaildu da. Errigoraren Euskarari Puzka halako zailtasunak gainditzeko laguntzeko aukera paregabea denez, ohiko saskiekin batera eskatzeko egutegi berezi bat sortu dugu. Landatu daitezkeen orriz osaturiko egutegia 10 euroren truk dago eskuragai gutxienez saski bat hartuta, horietatik 5 euro zuzenean bideratuko dira Ibaialde Ikastolara.

SASKIA ESKATZEKO EPEA

Urriaren 22tik azaroaren 12ra eskatu ahal izango dira Errigoraren Euskarari Puzka kanpainako saskiak. Ohi bezala, hiru saski izango dira produktu ezberdinak bilduta eta prezio banarekin. Informazio gehiago eta eskaria ewgin nahi duenak jo dezala www.errigora.eus helbidera. Saskiak abenduaren 2an eta 3an jasoko dira Kalaputxiren lokalean, Luardon.

urriak 27, martitzena
18:30 zabielen
dokumentala eta solasaldia

IÑIGO ANDONEGI ARGAZKI LEHIAKETA

2027 urteko egutegia argazkiz janzteko asmotan, Udalak Iñigo Andonegi argazki lehiaketa antolatu du aurtengoan ere. Ohizkoa denez, «Mutrikuko altxorak» hartuko da gai (ondarea, natura, pertsonak, animaliak, paisaiak, ohiturak...), eta parte hartzaileek, gehienez, hiru argazki aurkeztu ahal izango dute. Lehiaketako epaimahaiak 12 argazki aukeratuko ditu eta 90 euroko saria jasoko dute. Aurkeztutako argazki guztiak ikusgai jarrita erakusketa antolatuko da eta egutegiaren azala izateko erakusketako bisitarien bozkek aukeratuko dute argazkia, egileak Bertan elkarteko dendetarako 90 euroko bonoa eskuratuz. Lanak azaroaren 8ra arte bidali ahal izango dira «forms» inprimaki baten bitartez. Informazio guztia, Mutrikuko Udalaren web orriko albisteetan: <https://www.mutriku.eus/eu/albisteak/inigo-andonegi-argazki-lehiaketa-2026>

EGUZKIAREN INDARRA BALIATUZ

Udalak eta Klik Mutriku Energia Kooperatibak Musika Eskolako hegoaldeko teilatuaren lagapen akordioa sinatu zuten urriaren 7an, bertan eguzki plakak jartzeko. Obrak hasita daude dagoeneko eta hilabete honen bukaerarako amaitzea aurreikusten da. Hauxe izango da gure udalerriko energia kooperatibak martxan jarriko duen bigarren instalazio fotovoltaikoa, ikastolakoaren atzetik. Instalakuntza horri esker, mutrikuar gehiagok izango du aukera sortzen den argindarraren bitartez hileko argindarraren faktura txikitzeko.

Kooperatibaren asmoa da urtero herrian instalakuntza berriak ipintzea eta gero eta mutrikuar gehiagori eskaintzea energia berriztagarrien erabilera.

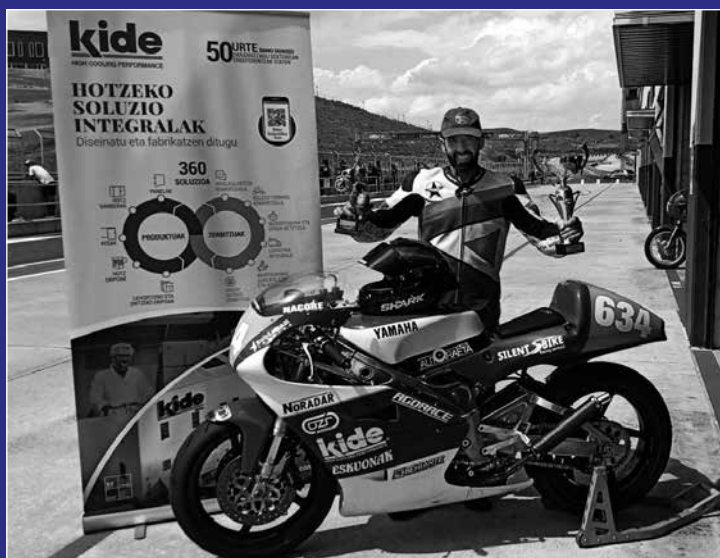

MUNDUA IRABAZTERA

Urriaren 11n abiatu zen Argentinara Euskal Pilotako Euskal Selekzioa, urriaren 15etik 24ra han jokatu den XX. mundialean parte hartuz. Espedizioan bi mutrikuar: Eñaut Urreisti eta Eneritz Lizardi, zesta puntako txapelketan parte hartuko dutenak. Zesta-partidak 16an hasiko dira, eta 20an finalak jokatu dituzte.

Lehenago ere garaipenak dastatu dituzte gure bi gazteek, eta txapelak jantzi ere bai. Ea ba, aurtengoan Hegoameriketa urrun hartatik txapela buruan jantzita dakarten.

Mundiala jokatu ondoren, neguko txapelketak izango dituzte Euskal Herrian, eta frontoietan zaleen esker onak eta zorionak jasotzeko aukera izango dute, gurean ere bai.

RAFA URANGA GARAILE

Abuztuaren 23an Nafarroako *Los Arcos* zirkuituan egindako lasterketan bere mailan (indar librea) lehen postua lortu zuen motor-gidari mutrikuarrak, eta Euskal Herri mailan bigarren izan zen kategoria orokorrean. Esan behar da aurreko lasterketan Lleidako *Alcarras* zirkuituan istripu handi bat izan zuela eta, motorra matxuratuta, ezin izan zuela lasterketa burutu. Horregatik oso pozik etorri da Rafa garaipen honekin. Lasterketa baten faltan, bigarren dago orain Rafa Euskal Herriko Txapelketan. Hurrengo lasterketa Tarragonako *Calafat* zirkuituan izango da. Zorte onena opa diogu mutrikuarrari!

ESNATU

Gure hizkuntzak har dezan arnas

Gaur egun bezala jarraituz gero eremu euskaldunenean ere euskarak atzerantz egingo duela diote ikerketek, eta horri erantzuteko eta egoera iraultzeko arduratik sortu du Udalerri Euskaldunen Mankomunitateak **ESNATU** ekimena, hainbat eragileren laguntzarekin. Azken batean, zera bilatzen da ekimen honekin: era guztietako eragileak ahalduntzea eta eremu euskaldunek bizirik iraun dezaten haien konpromisoak sustatzea.

Azken ikerketek eta datu soziolinguistikoek alarma guztiak piztu dituzte: euskara larrialdi egoeran dago, minorizazio gorrian, eta arnaguneen gainbeherak ez du etenik.

Azken hamarkadetan lan handia egin da euskararen biziberritzean. Hala ere, hizkuntza gutxitua da oraindik euskara eta, gaur egungo joera soziolinguistikoak irauli ezean, geldialdi zantziek galera aroari bide emango diotela diote ikerketek. Bilakaera demografikoak, mundu mailako aldaketek, teknologiak zein bizi-ohitura berriek ez dute etorkizun samurra iragartzen euskararentzat. Sendo eragin beharra dago atzera egitea nahi ez badugu. Labur esanda, hauek dira adituek ateratu dituzten ondio batzuk:

- Arnaguneen gainbehera agerikoa da, eta hamar urte barru arnagunerik gabe geratzeko arriskua dugu.
- Lurgune euskaldunena ahultzeak euskararen egoera orokorra larriagotuko luke.
- Ezinbestekoa da lurgune euskaldunena sendotzea, euskararen lurgune osoan eragiteko eta euskararen indarberritzea hauspotzeko.

UEMA, egoera iraultzeko prest

UEMAK 120 udal biltzen ditu gaur egun, eta 350.000 biztanleko lurgune euskalduna ordezkatzan du. Horregatik, egoerarekin kezkatuta eta dagokion ardurari helduta, egoera iraultzeko gidaritza hartzeko prest dago, beti ere bateko eta besteko eragileekin elkarlanean.

Izan ere, lurgune euskalduneko bizilagunek bizitza soziala euskaraz burutu ahal izate horretan, herrietako eragileek berebiziko garrantzia hartzen dute, beraiek sustatutako ekimenetan euskararen erabileraren bermea direlako.

Horregatik, egoera iraultzeko eta etorkizunean lurgune euskalduneko herritarrek euskaraz bizitzen jarraitzeko, garrantzitsua da herriko eragileek euskararen aldeko konpromisoak hartzea, bakoitzak bere neurrian, bakoitzak bere jarduna euskaraz burutu ahal izaten jarraitzeko. Konpromiso horiek ez daitezela izan inork behartutakoak, izan daitezela borondatez hartutakoak, hartu nahi dituztelako eta etorkizunean eutsi ahal izango dietelako.

Eragileek hartutako konpromisoak UEMAren webgunean ikus daitezke, eta konpromisoak hartu nahi dituzten elkarteek webgune berean hartu ahal izango dituzte horretarako prestatu den inprimakia beteta.

ANDREGAI HILOTZA

Heriotzaren inguruko misterioak beldurtu egin ohi gaitu, baina ausartzen bagara, irudimenarentzako aukera infinitua eskainiko digu. Joan denak uzten duen absentiari erreparatu beharrean, gure bizitzan oraindik ere duen eraginari begiratzea besterik ez dago.

Andragai hilotza filmak hildakoen munduan bizi den neska bat aurkeztuko digu, bizi zela bete ezin izan zuen nahi bati eusten diona. Halako batean, mutil bat aurkituko du, berak hainbeste desio izan duen ezkongaia izan daitekeena.

Bizitza bakarra da, eta geure honetan aprobetxatu behar dugu esan beharrekoak esateko, egin beharrekoak egiteko, eta damutu beharrekoekin damutzeko. Gure eskuetan dago bizitzea, herio heldu aurretik. Gero, ikusiko dugu zer datorren...

«Ixa ahaztu egin zat zelako ederra dan illetargixa»

FITXA TEKNIKOA

Izenburua: Corpse Bride **Urtea:** 2005

Zuzendaritza: Tim Burton eta Mike Johnson

Gidoia: John August, Caroline Thompson eta Pamela Pettler

Arte zuzendaria: Nelson Lowry

Aktoreak: Johnny Depp, Helena Bonham Carter, Emily Watson, Tracey Ullman, Paul Whitehouse (...)

Iraupena: 1 h 17 min

Zergatik panpox

Arantxa Urretabizkaia

Goizean semea esnatu, gosaria egin eta ikastolara eraman; eta gauean, umea bainatu, afaria egin eta lotaratu. Emakume baten (ama ere badena, emazte ere izan dena) egunaren hasieratik amaierara bitarteko denbora tartea kontatzen digu eleberri labur honek. *Zergatik panpox* Arantxa Urretabizkaia 1979ko ipuin luze bat da, goizean goizetik eta lo hartu arte bakarriketan dabilen emakume baten gogoeta guztiak jasotzen dituena.

Eguneroko ekintzen etengabeko zaparradan, garbigailua, zapata busti eta arroz lapikoen artean, bere semearekin duen harremanaz, bere bizitzako galerez, ama izateaz eta finean, gizarte honetan emakume izateaz hausnartzen du, abiadura bizian doazen pentsamenduekin.

Hiri batean emakume langile izanda dituen eginbeharrekin tartekaturik agertzen zaizkigu liburuan sakontasun handiko gaiak. Bakardadea amatasunean eta bazkaria prestatzea, senarrarekin banaketa eta dutxa, seme-alabekiko maitasuna eta kotxean ibiltzea eta emakumeek euren gorputzarekin gordetzen duten harremana eta hilerokoarekin zikindutako kuleroak nahastuz hitz egiten digu protagonistak.

Urretabizkaia 1979ko ipuin luze bat da, goizean goizetik eta lo hartu arte bakarriketan dabilen emakume baten gogoeta guztiak jasotzen dituena. Hiri batean emakume langile izanda dituen eginbeharrekin tartekaturik agertzen zaizkigu liburuan sakontasun handiko gaiak. Bakardadea amatasunean eta bazkaria prestatzea, senarrarekin banaketa eta dutxa, seme-alabekiko maitasuna eta kotxean ibiltzea eta emakumeek euren gorputzarekin gordetzen duten harremana eta hilerokoarekin zikindutako kuleroak nahastuz hitz egiten digu protagonistak.

25 URTE, EZTO MUGAIK!

Data seinalatua Gaztetearena, 25 urte. Horren aitzakian bildu gara mahaiaren bueltan Gaztetearen sorreran ibilitakoak, bigarren belaunaldikoak eta gaur egun Gaztetean diharduten kideak.

Atzera begira jarri gara...

Urteak pasa dira. 1999 urtean kokatzen gara. Orduan Gazteteak pil-pilean zeuden, Gazteteen aldeko mugimendua handia zen, eta bagenbiltzan mugitzen herriko hainbat gazte. Inguruetak herrietan gazte asanblada biziak ikusten genituen, eta Mutriku ere gazteak antolatzeke beharra zegoela uste genuen. Herriko gazteak, nor bere lokaletik atera eta elkartzeke espazio bat behar genuen; testuinguru politikoak ere halaxe eskatzen zuen. 15 bat gazte edo hasi ginen batzen Zabel azpiko lokal baten eta Gaztete bat lortzeke lanetan hasi ginen. Udal hauteskundeak ere hurbiltzen zeuden, eta Mutriku *Euskal Herriarrok* alderdiaren programan Gazteteen gaia zetorren, udaletxera iritsiz gero gauzatuko zela esanez. Gu ordurako lanean genbiltzan; lokal batzuei begia botatzen ere hasiak ginen, orain musika eskola dagoen etxea, futbol zela inguruan ere udal lokal bat zegoen... *Euskal Herriarrok* alderdia udaletxera iritsi ondoren hasi genituen harremanak eta Matadeixa hartzeke aukera zabaltzen.

Oso baldintza txarretan baina ilusioz hartu genuen Matadeixa. Konponketa lan handiak behar ziren, baina gure taldeke jendearen artean gremio desberdinak genituenez, —igeltseroak, zurginak, eletrikariak...— komuna ez beste dena guk geuk egin genuen. Geure burua finantzatzeko eta gestionatzeko dirua behar eta Malenetan txosna jarri genuen Beheko Plazan. Behin lokala konponduta ekin genion gure lanari: Gaba Beltza, Plazatik Gaztete, Bertso trama, kontzertuak eta aisialdirako uneak antolatzeaz gain, gai sozial eta politikoak ere lantzen genituen, etxebizitzarena, kasu. Bestalde, Portuko gaia puri-purixan zegoen eta ezin ihes egin. Gazte asanbladan elkarriketa eta eztabaidaren alde egin genuen, herriari hitza eta erabakitzeke eskubidea eman behar zaiolakoan erreferendumaren alde egin genuen eta horri lotutako hainbat ekintza antolatu genituen, tartean, Txurruka

Plazan egindako akanpada.

Urte hauek guztiak bete-beteak izan ziren. Ostiralero gaueko 22:00etatik aurrera egiten genituen asanbladak, aktak jaso eta abar. Lan itzela. 6-7 urtez egon ginen asanbladan eta ikusten genuen jende berriaren premia genuela, erreleboa pasatzeko sasoia zela.

Bigarren belaunaldia...

Gu 2004an hasi ginen Gaztete hurbiltzen. Dei zabala egin zuten sorreran ibilitakoek testigua gazteagoi pasatzeko, eta han izan ginen. Poliki-poliki, sorreran ibilitako laguntzarekin, asanblada berri bat jarri genuen martxan. Oinordetzan jasotako ekintzak eta beste berri batzuk ere egin genituen: Gaba Beltza (Talaixako mamua), Plazatik Gaztete bertso saioak, (gaur punta-puntan ari diren bertsolari asko Gaztetetik pasatakoak dira), Gaztete Martxa edo Euskal Herriko Gazteteen topaketak, Gazteteen arteko saretzean sakontzeke.

Egoera sozial eta politikoa aldatzen zihoan heinean guk ezin genion bizkarrik eman egoerari eta aktiboki parte hartzen genuen gazteen atxilotetak salatzen edo Gazteteen huesten aurka. Mutriku egoerari ere, ezin bizkarrik eman. Orduan, portuaren kontua zebilen herriarren ahotan eta akanpandan ere parte hartu genuen, gazteagoak ginela. Makro proiektuen aurka posizionatu ginen asanbladan, izan ere, ikusten genuen Mutrikuko ez zela adibide isolatua. Garai hartan Euskal Herri mailan antzeke proiektuak zeuden, AHT-a, Pasaiaiko portua, Aulestiko Parke Eolika... Horretan, proiektu txikitzaileen kontrako topaketak antolatu genituen; ezin genuen onartu halako proiekturik gure herrian, nahiz eta agindu ziguten arrantza mundua idartuko zela, beste turismo eredu bat ekarriko zuela.

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

BERISTAIN

PAPERDENDA ETA ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44

Urte luzez, Gaztetxea herrira zabaltzeko hamaika ekimen egin genituen, eskaintzak astean zein asteburuetan eginez. Gauza asko antolatzen genituen, baina nagusitzen joan ahala, errelebo beharrean aurkitu ginen. Bilera zabalak egiten genituen gazteak animatzeko baina, nahiz eta gaztetxo batzuen partetik saiakera berriak egon, ez zuen emaitzarik eman. Erreleborik ez, eta Gaztetxea itxi egin genuen. Etena egon zen. 2015. urtearen bueltan, Kultur Asanblada deitutakoak hartu zuen erreleboa Gaztetxea irekita mantentzeko asmoz eta kultur eskaintzak antolatzen ibili ziren.

Eta gaur egunera egingo dugu jauzia...

Gaba Beltzerako Talaixako Mamua berreskuratzeko nahia izan zen gure lehenengo hurbilketaren arrazoia. Egia da Gaztetxea ezagutzen genuela batzuek Jai Batzordean parte hartzen genuelako. Urtebetez Asanblada Kulturalarekin elkarlanean jardun ondoren, 2019an pasa ziguten lekukoa. Gaztetxe bat antolatzen ikasi behar izan genuen: asanbladak egiten, eztabaidatzen, erabakiak hartzen, kontzertuak lotzen, barran lan egiten... azpiegitura bagenuen baina eskarmenturik ez. Gogo, intuizio eta ezinegonetatik abiatuta egin genuen aurrera.

Urte horietan, giro politikoa gori-gori zegoen, aldaketa askoren eta krisi ekonomikoaren atarian aurkitzen ginen. Gauzak horrela, gazteok antolatzeko, politizatze, elkartze eta aisialdirako zein kulturarako espazio propio bat behar genuen. Gaur arte, norabide berean jarraitu dugu lanean, asanbladatik hitzaldiak, mobilizazioak, txapelketak eta kultur jarduerak antolatuz. Gainera, guretzat ere, oinordetzan jasotako tradizioak bizirik mantentzea garrantzitsua izan da, eta, aldi berean, etorkizuneko belaunaldientzat ohitura berriak sortzen ari gara.

Sorreratik egin den bezala, harreman estua izan dugu Euskal Herriko Gaztetxeekin eta gazte asanbladekin. Topaketetan parte hartu dugu eta desalajeen aurka antolatu gara. Egungo egoera ez da erraza, baina gazte asanbladatik Gaztetxeen aldeko borrokan berresten gara, baita faxismoaren, matxismoaren eta inperialismoaren aurkako borrokan ere.

Gaztetxea mende laurdenean bizirik mantendu izana ez da txantxetarako gauza, esku askok jardun baitute Gaztetxea etengabe bizirik mantentzen. Urteurrenak horretara datoz, gogoratzeko gu hemen gaudela gure aurretik beste batzuk egon zirelako. Horregatik, azaroaren 21eko jaialdia belaunaldien arteko harremanak sendotu eta belaunaldi berriak ilusioz betetzeko eguna izatea nahi dugu. Gogotsu gaude.

Gaztetxea lortu berri, obratan

Gaztetxearen 20. urteurrenean

Mutrikuko Gaztelxia

25 URTE EZTO MUGAIK!

JAIALDIA

TRIKIPOTEO BAZKAIXA

ELEKTROTARANGA

TAPIA eta EGAÑAKO FRONTOIAN

LETURIA Band

CHALA RASTA

XIBEROOTS

KUMBIALARI

GAZTETXIAN DJ FARRUKITAS ETA...

AZAROAK 21, ZAPATUA

25. urteurreneko jaialdiaren egitaraua

 602 070 478

 943 901 465

 Atxitxin kalea 10, Mutriku

ETXERAKO ZERBITZUA

Joseba ZIZZO TAXIA · 688681013

Eskabetxea Mutrikun

Urriaren 3an ondareak erakartzen gaituen talde koskor batek, gure arrain-kontserbak hizpide hartuta, ibilaldi ederra egin genuen Lonjazarretik abiatu eta eliz ondoraino. Garai eta teknika ugari aipatu genituen, tartean eskabetxea. Aspaldikoa al da gurean kontserba modu hori?

Kontu jakina da arrantzak garrantzi handia izan duela Mutrikun. Arrantzaz gain, harrapatutako arrainen prozesatze-lanak ere kontuan hartzeko moduko diru iturri izan dira. Horren erakusgarri 1848. urtean Francisco de Paula Madrazo bartzelonarrak idatzitakoa: «los moradores de Motrico son activos y laboriosos como todos los del país. Los hombres se dedican á la pesca; las mugeres á la elaboración del escabeche».

XVI. mendetik aurrera, batez ere eskabetxean prestatutako *atunaren* (hegaluzea) eta bisiguaren aipamenak azaltzen zaizkigu. Hegaluzeari lehenik eta behin burua eta erraiak kentzen zizkieten. Gero, eskabetxe-etxeetan, matxetak erabiliz xerra lodietan zatitzen zuten. Ondoren, gatza eman, sikatu eta frijitu. Berriz ere sikatu, eta barriletan sartzen zuten. Ozpina bota eta saka-saka egin. Bisiguaren prozesua antzekoa zen: ezkata, tripa eta burua kendu, gatza eman, garbitu, sikatu, frijitu, eta ozpina gehitu.

1610eko abenduaren 10ean Domingo Iturribaltzaga mutrikuarrak eta Sebastian Lopez Parayuela busgostarrak hitzarmena sinatu zuten. Domingok 20 karga bisigu emango zizkion Burgoskoari, *20 cargas de escabeche de besugo, del primero que hiçiere de las calas desta villa*. Eskabetxea Deba ibaiaren puntu jakin batean emango zion, *puestos y entregados en la Lonja berria de Deba llevados a su costa*. Prezioa ere adostu zuten: karga bakoitzeko 16 dukat eta 4 erreale.

1625eko azaroaren 16an, *bixutia* edo bisiguaren kostera hasi aurretik, San Pedro kofradiako arrantzaleak batu ziren eskabetxea egiteko bisigua saltzeko, *para fin y efecto de bender para escabeche el besugo que Dios nuestro señor les diere en la cosecha de este presente año y principios del benidero*. Gertuko eta urrunagoko kaletan harrapatutakoa izan zitekeen, *de la cala ordinaria desta villa, Vizcaya y de abanporte*. Adostu zuten bisigu dozena, *cada dozena de quinze piezas de vesugo, 8 errealetan saltzea*.

Ohikoak ziren horrelako batzarrak, izan ere arrantza onak egitea bezain garrantzitsua zen arrain hura (atuna eta bisigua batez ere), ondo saltzea: azkar eta prezio onean.

Kofradiaren eskabetxe-etxeak

Adituen esanetan, arrantzaleen kofradia batek eskabetxea egiteko prestatutako Euskal Herriko lehenengo etxea Mutrikun egon zen. 1764an San Pedro kofradiak portuan zegoen Mezetakoa izeneko etxea erosi zuen. Eskabetxea egiteko egokitu, eta laster hasi ziren eskabetxegileei errentan ematen. Etxe horri buruzko azalpen argigarriak topatu ditugu, 1803. urtekoak: *casa de Mecetacua, que sirve para freir y beneficiar los escaveches de atun y besugo*. Lehenengo solairuam atunari gatza emateko harraskak zeuden, *dos pilones de piedra labrada para salar el atun, en los que caven de 800 a 1000 quintales de atun fresco*. Ez da gutxi, 50.000 kilo!! Beste gela batean olio, ozpina eta bestelakoak gordetzeko biltegia zegoen. Haren aldamenean, eskabetxeak ontziratzeko tokia, *una salita que*

sirve para pesar, embarrilar, y despachar los escaveches. Beste batean eskabetxea gordetzeko tokia zegoen. Bigarren solairuan, egurra gordetzeko gela, *otra pieza de 18 pies de largo, y 15 de ancho que sirve para guardar leña*.

Azken batean, egur asko behar izaten zen arraina frijitzeko. Kontu-liburuetan behin baino gehiagotan azaltzen dira eskabetxerako egur loteak. 1772. urtean, adibidez: *a Ramos de Sustaeta 5 cargas en trasmocho de robles en Aschachoeta para el escabeche*. Are gehiago, leku-izen bihurtzeraino heldu zen: *Escabechabasua* (1770) edo *Escaveche basoa* (1775).

Egurra gordetzeko gela haren ondoan, berriz, labea zegoen: *un orno con dos calderos grandes para freir atun y besugo*. Hirugarren eta laugarren solairuetan bisigua sikatzeko esekitokiak, *para colgar, y secar el besugo*. Bi pisu haietan 1000 eta 2000 arroa bisigu inguru eskegi eta sikatu zitezkeen batera (20.000 kilo).

Arrantzale kofradiak bigarren etxe bat ere bazuen, gaur egun Arkugain edo Lonjazarra izenez ezagutzen duguna. 1783. urtean bertan zegoen etxe zahar bat erosi zuen; horrez gain, kofradiak ordura arte arrainak gordetzeko eta saltzeko erabiltzen zuen lonja, *lonja para depositar y vender el pescado*, dohainik eman zion Udalak. Bi etxe haien tokian Mutrikuko portuaren ikur bilakatu den eraikin berria altxatu zuen kofradiak. Arkupea itsasontziak konpontzeko erabiltzen zen, *una galeria cubierta, que sirve para carenar, quando lluebe las lanchas, componer los palos, remos y otras cosas*. Ondoko gela batean arraina saltzen zuten, *se hallan dos pesas grandes, y se hace la venta del pescado*; beste batean, berriz, saltzeko zegoen arraina gordetzen zuten, *se deposita el pescado hasta que se venda*. Haren gaineko pisuan eskabetxea egiteko barrilak gordetzen zituzten, *sirve para guardar barriles para escaveche, redes, remos y otras cosas de los mareantes*. Gela nagusia bisigua eskegitzeko erabiltzen zuten, *sirve para colgaderos del besugo para hacer escaveche*. Bigarren pisuak ere erabilera huraxe zuen.

Mezetakoa eskabetxe-etxea (argazkian egurrezko aurrealdea duena) normalean errentan ematen zuen kofradiak, eta errematatzaileek baino ezin zezaketen erabili. Kasu gehienetan bi lotetan jartzen zen errentan, bisigutean eta atunetean, espezie bakoitza lantzeko. Beste batzuetan, berriz, arrain kopuruaren araberrako ordainketa egiten zen galdarak erabiltzeagatik. 1798an 371 erreale eta 29 marabedi ordaindu zituen Martin Uzinek, *por el derecho de la calderas de 4101 @ [arrobas] de besugo, que se le entregaron para freir a tres maravedis por @*. 1825. urtean bisigua landu zuen eskabetxegileak 550 erreale ordaindu zituen, eta beste horrenbeste hegaluzea landu zuenak, *550 rs recibidos del escavechero del atun para la renta de la casa y calderas de la cofradia*.

Arrain bakoitzaren sasotik kanpo ere egin zitezkeen eskabetxea. 1831n, esaterako, 113 erreale ordaindu zituen Antonio Garmendiak, bisiguen eskubideagatik, *por el derecho*

de los besugos que se han freído fuera del remate en el verano, y ser un real por cada barril como costumbre.

Kofradiak aldian-aldian obrak eta konponketak egin behar izaten zituen bere etxeetan (Mezetakoan eta Lonjazarrean): *la composición de los colgaderos para el besugo de las dos casas de la Cofradía incluso el importe de los palos, flexes y mimbre* (1798); 1802an galdara berri bat erosi zuten Tolosan 1422 erreale truke); *dos fierros para los hornos, un machete nuevo para tronzonar atun, una pala para sacar el atun frito de la caldera, y componer la pesa del escabeche* (1808); *las puertillas de fierro para los ornos de la casa escabechería* (1848).

Kofradiaren 1880ko estatutuek eskabetxearen inguruko zenbait puntu jasotzen zituzten. Esate baterako, maiordomoak zehaztasunez jaso behar zituela eskabetxea prestatzeko gastuak: *aceite, vinagre, sal, cascos de barriles, leña, el coste de los jornales de cada operario de escabeches...*

Eskabetxatu beharreko kopurua handia zenean eta horretarako langileak gutxi, kofradiako tripulazioak arduratzen ziren langileak jartzeaz, *las tripulaciones facilitarán el personal necesario para gobernar bien, cuyos trabajos serán retribuidos por cuenta de los escabeches.*

Erosleren batek eskabetxea egiteko kofradiako galdarak eskatuz gero, maiordomoarekin egin behar izaten zuen hitzarmena, *solicítase freir en las calderas de la Cofradía, podrá el Mayordomo hacer su ajuste con aquel.*

«Okerrena»

Izen hori (*Oquerrena*) izan zuen Mutrikuko eskabetxe-etxe partikular batek. Ez dakigu izen xeble horren arrazoa, baina tira. Beharbada, ezizen bat egongo da hor tartean. 1851. urtean eraiki zuten Simon Jose Arpide (1785-1870) eta Ignacio Mugertza (1793-1855) jabeen aginduz, *en el punto de Piñastegui, en la barriada de Ybirriaga.*

1859ko azaroan Simon Josek eta Ignacio Mugertzaren semeak, Melitón Mugertzak (1823-1863), lau urterako eman zioten errentan eskabetxe-fabrika Castro Urdiales (Kantabria) herriko Ramon Carranzari, urteko 1300 errealetan. Ibirriaga erreken aldameneko lantegi hark teilapea zuen, itxura denez,

una tejabana, fábrica de escabeches llamada Oquerrena. Errenta kontratua egiteko momentuan eskabetxea egiteko bi galdara saldu zizkioten Castrokoari 800 erreale truke, *dos calderas o pailas de hierro colado que existen en dicha tejabana fabrica.* Paila haiek teilapearen azpian edo kanpoan jar zitzakeen Carranzak, bertan zeuden labeak kenduta, *podrá colocarlas donde mejor le convenga sea dentro de la misma tejabana o fuera de ella, deshaciendo los hornos que en el día están colocados.*

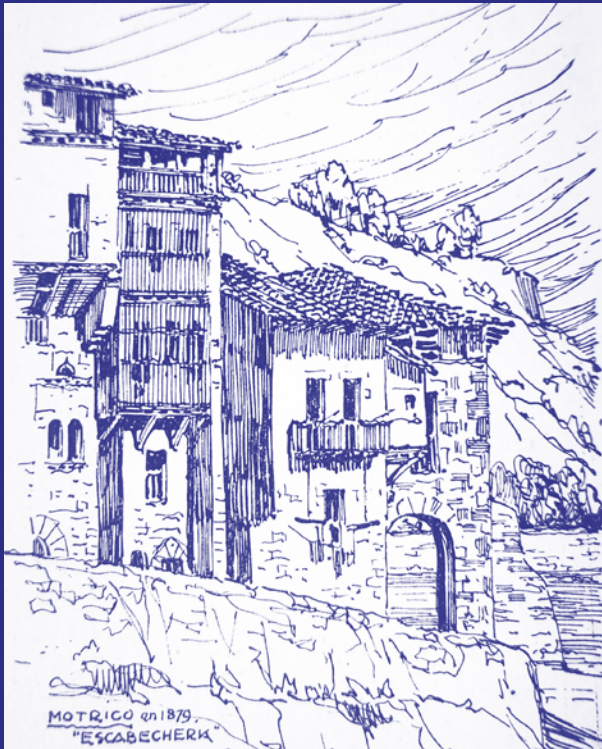
Ibirriaga erreka eskabetxeko lanetarako ez ezik, beste gauza askotarako ere erabiltzen zen. Horrek, tarteka, erabiltzaile ezberdinen arteko liskarrak eragiten zituen. 1879ko urrian, esaterako, Simon Joseren semeak, Marcial Arpidek (1816-1895), kexa agertu zion udalari, Julian Izagirrek lantegia baino gorago egindako arropa-garbilekuak kalte egiten ziola eta, *ha puesto un labadero de ropa con perjuicio notable para la industria fabriquera.* Arpidek azaldu zuen errekek herritarrentzako uraska zuela, *dichas aguas para uso publico tiene una pila para el lavado al pie de la misma fábrica.* Baina, bere esanetan, eskabetxe-lanetarako ura erabiltzen zenean, tentuz ibiltzen ziren gainontzekoei urik ez zikintzeko, *y en las ocasiones que se usa el agua en las faenas de la escabecheria, tiene esta otro curso distinto para no ensuciar las que se dirigen a la pila.*

Interes biak uztartu ezinik zeudenez, udalak, akordiorik ezean, biek ura erabiltzeko debekua jasoko zutela jakinarazi zien. Zorionez, ados jarri ziren azaroaren amaieran.

Baina ez zen hori eskabetxe-etxe partikular bakarra. 1861ean Jose Miguel Mauleonek (Etxarri Aranatz, 1805-1887) eskabetxe-lantegia izan zuen udaletxe atzean. Handik gutxira, 1867an, Mauleón etxea eraiki zuen. Etxe hartan ere eskabetxea egiten zuen (bisigua, atuna eta zimarroia). 1877an Francisca Antonia Mauleon Oses (1848-1927) alaba, Agapito Yurrita Olabegoitiarekin ezkondu zen (Ordizia, 1851-1917). Familia horrek lanbidearekin jarraitzen du.

1880. urte inguruan beste nafar batek jarri zuen eskabetxe-fabrika: Saturnino Bustok (Burlata).

1884an Arrantzaleen Kofradiaz gain, beste 4 eskabetxegile zeuden herrian: Antonio Eraso Marcial Iraola, Jose Miguel Mauleon eta Agapito Yurrita.

1893an, berriz, 8 ekoizle agertzen zaizkigu: Arrantzaleen Kofradia, Jose Antonio Arreitunandia, Guillermo Eraso, Angela Mauleon (Jose Miguel zenaren alaba), Marcial Iraola, Manuel Arrasate, José María Gabilondo, Saturnino Busto.

1902an, zazpi: Manuel Cabello, Antonio Eraso, Saturnino Busto, Arrasate y compañía, Martínez y compañía, Jose Maria Gabilondo, Francisca Mauleón.

Azkenik, 1937an, bost: Manuel Arrasate, Domingo Arruti, Saturnino Busto, Francisco Dentici, Agapito Yurrita. Horiez gain, gazitutako arraina lantzen zuten beste hiru lantegi ere bazeuden: Calogero Billante, Gaetano Marino eta Domingo San Felipe.

Salmenta eta eskabetxe motak

Eskabetxean prestatutako arrain gehiena kanpora saltzen zuten mutrikuarrek, Gaztelara, Nafarroara... Mandazainek, ondo zamatutako mandoetan eramaten zituzten proteina preziatu hura.

Ondo azaldu zuen hori Mutrikuko alkateak 1771. urtean: «*Los géneros que se extraen de este puerto se reducen á merluza, congrio, sardina, chipirones, y otros pescadillos como también atún y besugo, que se vende en fresco, y escavechado, y lo conducen, arrieros navarros, alabeses, aragoneses y castellanos, y algunos de ellos suelen traer a vender en la villa vino, lino, aceite, pasas, almendras, orejones, garvanzos, ajos, vinagre, cevada, trigo, aba y otras*».

XVI.-XIX. mendeetan eskabetxean bisigua eta hegaluzea nagusitu arren, aurrerago beste espezie batzuk ere lantzen hasi ziren. 1880. urtean, esaterako, horiez gain, txitxarroa, berdela eta zimarroia ere prestatzen zituzten.

1918an, berriz, arrain hauek eskabetxatzen zituzten Mutrikun: hegaluzea, zimarroia, bisigua, sardina, antxoa, berdela eta txitxarroa.

Maria Jesus Yurrita Zumalabe (1924-2015) zenak esan zigunez, Yurritarenean hegaluzea, txitxarro handia, berdela eta papardoa ezagutu ditu. Ondo gogoratzen zuen atunaren prestaketa: «*karruetan ekartzen zeuen eta lurrera bota, gero aparato haundi batekin kokota kentzen zakuen. Tajadak aterata mahaixetan gatz pixkat eman eta han euki, eta gero prikitzera. Paillak ibiltzen ziran, prikitzaille haundixak, zartagiñen modukuak. Prikitzailiak gizonezkuak izaten zian, San Juan Txikixaneko Sebastian zabillen gurian prikitzaille. Gero andrak eitxen zeuen azala-ta kendu, garbi-garbi, eta sartzen ziran latetan, gero biñagria botatzen zakon gaiñetik*».Erramu hosto bat ere sartzen zioten, ukitu berezia ematen ziona.

Augustin Zubikaraik 1969an idatzi zuenez, kontsumitzaileek alde batera utzi zituzten espezie batzuk: «*Txitxarroak merkatu guztia galdu dau ta gaur eztauka eskabiderik. Moko findu gara azken urtiotan. Aldi baten, barril txikietan, ainbat txitxarro egiten zan. Castilla'ko erriak ba'ekien zer zan ori. Baña gaur...*».

Josu Larrañaga Arrieta

Ziortza
ILEAPAINDEGIA

943945308 Jose Maria Alcibar 10 Ziortza_ileapaindegia

Goitibekera Taberna

Errazioak / Entsaladak
Plater konbinatuak
Bokatak

943 004 935
Atxitxin kalea 20. Mutriku

Mutrikuko dendariak mutrikuarrentzat zabalik

GOTZON arrandegia

GOTZON arrandegian 30 urte daramatzagu herrikideei itsasoko produkturik onenak eskaintzen, konfiantzazko txoko bat izateko helburuarekin. Guretzat, arraina saltzea baino, **gure bezeroak zaintzea eta herriari bizitza ematea** da garrantzitsuenak.

Hauek dira gure arraindegia nortasuna eta balio nagusiak:

- **Herrikoa eta gurea:** Mutrikuri eta itsas tradizioari lotutako arraindegia. Gure kaleetan hazita eta herriko bizitzan txertatuta, auzokideen beharrak bertatik bertara ezagutzen ditugu.
- **Kalitate goreneko arraina:** Goizero hautatzen dugu portuko eta lonjako arrainik freskoena, sasoikoa, jasangarria eta kalitate bikainekoa, zure mahaian zaporerik onena bermatzeko.
- **Arreta pertsonalizatua:** Guretzat erosle soil bat ez, gure komunitatearen parte zara. Tratu hurbila, lagunkoia eta zuzena. Zure gustuak ezagututa, arraina nahieran: garbi, xerretan, koskorretan edo laberako.

BARE BARE taberna

Aurten 33 urte beteko du BARE BARE tabernak. Hiru hamarkada baino gehiagoz herriko egunerokoaren parte izan da, eta urte guzti hauetan gauza asko aldatu badia ere, tabernaren esentziak eta familia-girua bere horretan jarraitzen deue.

Bare Barek urte hauetan zihar herritar asko ezagutu ditu, belaunaldi desberdinak igaro dia tabernatik, bakoitzak bere momentuak eta oroitzapenak utziz, eta horrek danak osatzen deue gaur egun gure taberna.

Astian zihar herriko egunerokuan parte izaten jarraitzen degu, eta asteburuetan, ogitartekoak, razioak eta lagunartean partekatze moduko afariak eskaintzen ditzugu, betiere giro hurbil eta informalian. Beheko Plazan eongo gea zuen zain.

IGARA frutadenda

IGARAK 2015eko abenduan iriki zitxun atiak eta 11 urte beranduo egun hartako ilusio eta gogo berdiñakin jarraitzen degu zuei esker.

Dendan, hurbileko produktuak eukitzen ditzugu, Mutrikuko baserritar zein ingurukuenak, sasoiak sasoikua eta hemengua eskeiñiz gure bezeruei.

Zuen zain goz.

Josebe, Begotxu eta Aizpea

LARRA 2026

zenbakietatik harago

Aurtengoa Larrako 16. kanpaina izan da. Azken urteetan bezala, Burumendiko espeleologoak eta boluntarioak izan dira bertan, lurpeko esplorazioari beste behin ere ekinez. Egindako lanaren atzean, ordea, ez dago soilik esplorazioaren emaitza. Ordu askotako ahalegina, talde-lana eta iraunkortasuna daude; espedizioaren bertute eta indargunerik handiena, hain zuzen ere.

2026ko Larrako kanpaina izan dira Burumendiko Espeleologia Taldea (BET) eta boluntarioak. Abuztuaren 1ean hasi eta 16an bukatu bazen ere, aurrekanpaina egindako lan guztia aipatzea garrantzitsua da; leizeetan instalakuntzak prestatu, beharrezkoa materiala garraiatu eta nola ez, parte hartuko duten talde guztien koordinaketa prestatu. Eta, garrantzitsuena helburuak zeintzuk izango diren zehaztu, horien artean aurkitzen dira emaitza zientifikoak. Izan ere, erraza da zientziak hitz egitea espeleologiaz idazten denean: kilometroak, sakonerak, topografiak, fisikoki zein biologikoki jasotako datuak, parte-hartzaile kopurua... Zenbakiak. Baina, datu horiek jasotzeko egin den ahalegina ere kontutan izan behar dugu; nekea gainditzeko gogoia, esploratzen jarraitzeko ilusioa, eta ezezagunaren aurrean jakin-mina.

Espeleologia kolektiboki sortzen den giroa da. Elkarrekin lan egiteko grina. Lur azpian ordu luzez jardutea, norberak bere lana eginez baina taldearen barruan beti. Sokaren beste muturrean norbait dagoela jakitea. Nekatuta egon arren beste bati laguntzea. Eta, batez ere, aurrikuntza edo datu baten atzean pertsona asko daudela ulertzea. Horregatik, Larrako kanpaina ez da soilik aurkitutako metro, egindako topografia edota jasotako laginen kontaketa. Kanpaina bakoitza esperientzia partekatu bat ere bada: mendian, kanpalekuan, lurpean eta, azken finean, taldean bizitakoa. Eta horixe da espeleologiaren alderdirik ederrenetakoa: emaitzak zenbakitan eman daitezke, baina zenbaki horietara iristeko behar dena ezin da hain erraz neurtu.

2026ko Larran, Burumendiko espeleologo eta boluntarioek, beste hainbatekin batera, lan horren parte izan dira. Eta horrek ere merezi du kontatzea.

Abuztuaren lehen egunerako prest zeuden jada Burumendiko boluntarioak eta espeleologoak. Batzuk zein besteak, motxilak ondo kargatuta, Hiru Erregeen Mahaiaren noranzkoan gora egiteko prest. Hamabostaldirako behar den guztia bizkarrean eramatea ez da txantxa. Espeleologoek ekipoak berak gaur egun mendian bizpahiru egunetarako erabiltzen den ekipajearen pisua hartzen du. Horri gehitu behar zaizkio kanpalekuan beharrezkoak diren bateriak, jakiak eta gainerako materiala. Hala ere, irribarrez igo zuten kanpalekurainoko desnibela. Harriduraz begiratzen zieten, beste behin ere, kontrako noranzkoan, goitik behera, zetozen mendizaleek. Euskal Herriko espeleologoak ez ezik, kanpotik etorritakoak ere aritu dira lanean; Belgikatik, esaterako, bost lagun etorri dira. Baina kanpaina hau ez litzateke posible izango laguntzaileen lana gabe. Gaur egun ez da erraza hainbeste pertsona elkartzea, eta are gutxiago guztiz boluntarioa den eta esfortzu handia eskatzen duen lan bati aurre egiteko. Haien ekarpenari esker, egiten da aurrera.

Orain, irudika dezagun ahalegin hori urtez urte. Pentsa dezagun zuri-beltzeko argazkietan ageri diren XX. mendeko lehen esplorazio haietan: mendira igotako gizon-emakumeak, bizkarrean zama handiak hartuta, orduko baliabide xumeekin, lurpeko mundu ezezagun baten bila. Han hasi zen, nolabait, gaur egun ezagutzen dugun sistemaren esplorazioaren historia.

Espedizioaren irudia

Espedizioaren irudia

ALAZNE OPTIKA

Jose Mª Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 · alazne.optika@gmail.com

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Larrako leizezuloan

1975ean aurkitu zen A60a, gaur egun erabiltzen den sarrera, eta lau urte geroago, 1979an, BU-56ko sarrera. Ordutik, zenbat pertsona igaro ote dira esplorazio hauetatik? Zenbat bizkar, zenbat pauso, zenbat kilo zama eta zenbat ordu lurpean? Urte gutxi batzuetako salbuespenak alde batera utzita, urtez urte izan da mendian gora kargatuta igo den jenderik, esplorazioari eta ikerketari eusteko prest. Izan ere, kanpaina hauen atzean ez dago soilik lurpean egiten den lana. Kanpalekura iristeko bidea bera ere bada erronka; materiala, janaria eta ekipamendua bizkarrean hartuta egin beharreko igoera. Eta hori guztia, urteetan zehar, modu guztiz boluntarioan. Ez da erraza historikoki hainbeste pertsona mugitzea, are gutxiago hainbeste esfortzu eta konpromiso eskatzen duen lan bati, musu-truk eta borondatez, eustea. Baina urtez urte, belaunaldiz belaunaldi, horixe bera egin dute: zama bizkarrean hartu eta gora.

Kanpalekua prestatu bezain pronto, espeleologoek taldeak A60ko sarreratik barrura egin zuen. Maila honetako sistema batean sartzeko, ordea, ez da nahikoa norberaren gogoia. Prestakuntza handia behar da: urte osoan zehar espeleologia praktikatzeko, eta sorospenerako ikastaroak zein entrenamenduak egitea. Egoera fisiko eta psikiko onean egon behar da, bost eguneko jardunaldiak taldean egin behar baitira, tenperatura hotz eta hezeko ingurune batean, ordu luzez atsedean gutxiarekin eta etengabeko kontzentrazioarekin. Eta trukean? Ez dago ordainsaririk. Ez dago sponsor entzutetsurik, ezta milaka jarraitailerik sare sozialetan ere. Ez dago txalo handirik ezta kamerarik ere. Hala ere, urtez urte itzultzen dira Burumendi Taldeko espeleologoak «Mendizaleak eta espeleologoak leku beretik abiatzen gara. Bidearen zatirik handiena elkarrekin egiten dugu. Aldea, ordea, helburuan eta hura lortzeko denboran dago. Mendizaleak badu gailur bat, helmuga bat, sarritan begien bistan. Espeleologoak, berriz, ez. Larrako espedizioek ere badituzte helburuak, proiektuak eta egitekoak. Badakigu zer bilatu nahi dugun, zer esploratu nahi dugun. Baina ez dugu gailurrik. Ez dakigu non dagoen, ezta egunen batean iritsiko ote garen ere. Izan ere, gure gailurra esplorazioarekin batera mugitzen da. Aurrera egiten dugun heinean, hark ere aurrera egiten du, beti urrunago, ihesi bezala. Horixe da, azken

batean, bilatzen duguna: helmuga itxi bat ez izatea, amaierarik ez izatea. Esplorazio batek hurrengo ekartzea, aurkikuntza batek beste galdera bat sortzea. Agian horixe da gure gailurra» (BET, 2026).

Aurrekoari helduz, bost talde sartu dira sisteman esplorazio-lanak egitera. Talde bakoitzak bost eguneko jarduna egin du lurpean, sistemaren puntu desberdinetan. Egindako esplorazio eta dokumentazioari esker, hiru kilometro berri topografiatu dira. Agian, lehen begiratuan, hiru kilometro ez dirudi kopuru handia. Baina saia gaitzen zenbaki horretara iristeko egin behar izan den ahalegina irudikatzen: hotza, gihar minberatuak, gauean ia elkarren gainean lo egin beharra, eguna eta gaua iluntasunean igarotzea, hezetasuna hezurretaraino sartzeko... Eta hori guztia, aurrera egiten jarraitzeko. Orain, imajinatu 45 kilometro. Esplorazio horien artean, bi galeria berri topografiatu dira, sarreratik 800 metro ingurura. Horrez gain, -1.000 metroko eremuan 1.700 metro berri aurkitu eta topografiatu dira. Ansotanako tximiniaren eskalada ere abiatu da, lurrazalera iristeko asmoz; oraingoz, ordea, lanak amaitu gabe daude. Azken esplorazio horrek emaitza positiboak emango balitu, sarrera berri bat aurkitzeko aukera zabalduko litzateke, eta horrek nabarmen erraztuko luke aurrerantzean esplorazio-lana. Izan ere, gaur egun espeleologoek egun bateko edo biko jardunaldia egin behar dute sarreratik esploratu beharreko gunera iristeko. Horrek azaltzen du zergatik den hain garrantzitsua Ansotanako tximinia: lurrazalerako bidea aurkitzea ez litzateke aurkikuntza hutsa izango; sistemaren esploratzeko modua bera aldatuko luke.

Beste urte batez ere emaitza politak eman ditu Larra espedizioak «guztia berehala nahi dugun garai honetan, ordea, Larrako proiektua beste erritmo batean doa: pausoz pauso, metroz metro, urtez urte. Kilometro bakoitzaren atzean esfortzu handia dago, eta, batez ere, jende asko mugitzen da aurrera egiteko. Orduak, nekeak, konpromisoa eta ilusioa. Horixe baita proiektu hau aurrera eramaten duena. Eta, beste behin ere, eskerrik asko Mutrikuko herritarrei. Txikitasunetik, zuen laguntzarekin, proiektu handi hau egiten laguntzeagatik» (BET, 2026).

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 behe - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

ospakizunak, bazkariak, bataioak, eguneko menua...

SAN JUAN JATETXEA

Mutriku-Deba errepidea, Laranga auzoa

Tel.: 943603167 (jatetxekoa)

...ZORIONAGURRAK...

PELLO

Udan urtebetetzia izan zendun eta Zorionak etxeko danon partez!

MARKEL

Zorionak Markel, zure lehenengo urtebetetzian! Matxo erraldoi bat famili danan partez!

ANA MARI

Bizitza alaitasunez hartzen duzu esku-zabalik; jarraitu horrela urte askoan! Eredu zara guretzat. Zorionak ama!

MARIAN

Maite-maite zaituen familiaren izenean, zorionak amona Marian! jarraitu beti bezala goxo eta maitakor.

MAITE

Zorionak zure urtebetetzian! maitasunez besarkada eta matxo haundi bat, bereziki, amaren partez. Izan zoriontsu eta ospatu familian zein lagunekin.

EKHI eta MARTIN

5 urtean eraikitako laguntasunak bide luzea izan dezala! Segi elkarren bidelagun izaten. Zorionak, Ekhi eta Martin!

MIA eta IANIRE

Urrian bi lora aillatu ziren gure etxera, Ianire eta Mia, oso harro gaude zuetaz, matxe matxe!

ARGI, JON eta LUKEN

ARGIk Urriak 3 (5 urte) / JONEk Urriak 17 (37 urte) eta LUKENek Urriak 21 (8 urte)

EKHI

5 urtetxo dauaneko. Jarraitxu pedalai gogor eraitxen. Muxu potolo bat Aiur eta etxe kuon partez.

BEGOÑA

Zorionak Amami! Aurten Marenek ere lagundu dizu 91 kandelak atzetzen!

SARA

Zorionak Sara! Preparau 3 kandela txikiri futzara handi bat etxeko!

MAIALEN

Zorionak, Maialen! Urriaren 5ean 7 urte, 7 muxu eta mila irribarre!

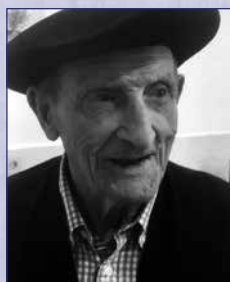
AXER

Zorionak Axer! Ondo ospatu zure laugarren urtebetetzia eta matxo handi bat danon partez!

UMA

Zorionik onenak etxeko txipristinari! Zure energia nahiko genuke guk! Bost kandela ta mila muxu! Izugarri matxe zaitxugu!!

MIEL

Zorionak Miel! 99 urte ez dira urtero betetzen! Mendia aurki!

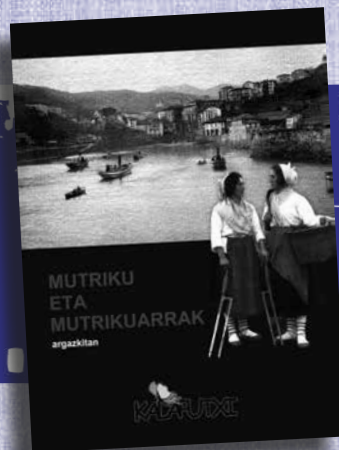
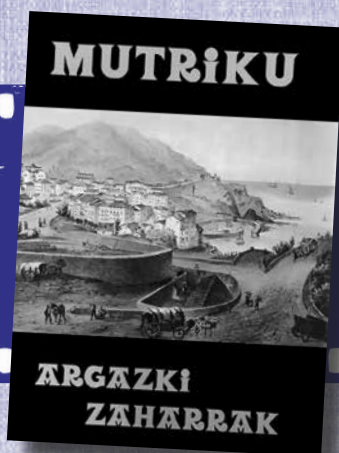
AITZIBER, HAIZEA eta ATHARRATZE

Zorionakkk hirukote!!! Urriaren 16an 26an eta 27an zuen urtebetetze egunak direlako muxu eta besarkada haundi bat etxekoan partez!

Argazki Zaharrak

Zaharren egunean, «Lagun Artea» soziedadean, 1972 urte inguruan
Mila Iparragirre, Pakita Basurko, Itziar Galparsoro eta Maritxu Andonegi.

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

URRIA

Larunbat goizean: (1) Lasuen-Elezgarai; (2) Lon Apraiz

astelehena	asteartea	asteazkena	osteguna	ostirala	larunbata	igandea
19 Lasuen Elez	20 Lasuen Elez	21 Lasuen Elez	22 Lasuen Elez	23 Lon Apraiz	24 Lon Apraiz	25 Lon Apraiz
26 Burgoa	27 Burgoa	28 Burgoa	29 Burgoa	30 Zalduegi	31 Zalduegi (1)	

AZAROA

Larunbat goizean: (1) Lasuen-Elezgarai; (2) Lon Apraiz

						1 Zalduegi
2 Apraiz	3 Apraiz	4 Apraiz	5 Apraiz	6 Lasuen Elez	7 Lasuen Elez	8 Lasuen Elez
9 Zalduegi	10 Zalduegi	11 Zalduegi	12 Zalduegi	13 Burgoa	14 Burgoa (2)	15 Burgoa
16 Lasuen Elez	17 Lasuen Elez	18 Lasuen Elez	19 Lasuen Elez	20 Lon Apraiz	21 Lon Apraiz	22 Lon Apraiz
23 Burgoa	24 Burgoa	25 Burgoa	26 Burgoa	27 Zalduegi	28 Zalduegi (1)	29 Zalduegi

EGUNEKO GUARDIA ZERBITZUA 09:00 - 22:00

Larunbat goizetan zabalik 09:30-13:00
Igande goizetan zabalik 11:00-13:00

Lasuen-Elezgarai.....626 611 392
Lon Apraiz.....630 055 097
Hiart Burgoa (Deba) 667 338 890
Amaia Zalduegi (Deba)... .669 262 201

GAUEKO GUARDIA ZERBITZUA 22:00 - 09:00

ELORTZA ELORTZA....943 20 61 00
Juan Gisasola kalea 18, 20600 Eibar

URRIA

- 25** 08:30 Goiko plaza XL. MENDIZALE HELDUEN IBILALDIA
11:00 L Kulturarteko topaketak
- 27** 18:30 Zabel ERRIGORA: «SUSTRAIETATIK ESPAZIORA»
dokumentala eta solasaldia
- 28** 16:30 Liburutegia «IPUIN IHESGELA» Lur Usobiagaren eskutik
- 31** 11:00 Goiko plaza HERRI KROSSA
Arratsalde-gauean **GABA BELTZA**

AZAROA

- 1** 18:00 Hilerrian Hildako guztien eguna
- 4** 18:00 Luardo Kontzientzia feministaren haziak III
- 7** 10:00 Luardo Autodefentsa feminista
- 7tik 15era** **OROIMEN ASTEA**
- 21** 10:00 Beheko plaza Merkatu Txikia

ANTZERKIAZ BLAI

ODOLA EMATEA 2026

abenduak 18

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emaileak

MENDI-IRTEERAK 2026

Azaroak 15 ARALAR (Burdin Kurutz MT)

Abenduak 13 MARKINA

aldizkaria@kalaputxi.eus
whatsapp 635748393
azaroko aldizkarian
argitaratzeko
azaroaren 6rako
bidali zuen mezuak

BISITA GIDATUAK

- Zazpi hondartzak • Mutriku marinela • Olatu planta •
 - Nautilus, Flyscheko fosilak • Arrietakua jauregia •
- Turismo bulegoan edo www.geoparkea.eus helbidean

EUSKALINPRI
Soluzio grafikoak • Soluciones gráficas

ZURE NEGOZIOA SUSTATZEKO
BEHAR DUZUN GUZTIA

NURIA VÁZQUEZ
M.659 45 36 57
nuria.vazquez@euskalinpri.com

T. 943 19 20 36
info@euskalinpri.com

Irudi korporatiboa: logotipo
Logotipoa + eskuliburua

Argitalpen grafikoak
Kaialogoak
Kartelak

Offset inprezio lana
Inpresio digitala

esnatu

HARTU KONPROMISOA

UDALERRI
EUSKALDUNEN
MANKOMUNITATEA

IBARPLAS

LEIHOAK · VENTANAS

TLF. 943-19 92 26 · ibarplas@ibarplas.com

www.ibarplas.com

Familiatik datorren tradizioa, Ibarplasen 1991z geroztik ari gara neurrira egindako PVCzko leihoak eta kanpoko arrotzeriako mota guztietako soluzioak fabrikatzen eta instalatzen.

Industrialdea kalea, C partz., 5. nabea
20829 Itziar (Gipuzkoa)